

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autor práce: *Marcin Jan Warchol*

Název práce: Vývoj regulací trhu práce v České republice pro pracovníky ze zemí mimo EU/EHP a Švýcarsko

Autor posudku: Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D.

Předkládaná práce se týká procesu regulování a povolování zaměstnávání cizinců z tzv. třetích zemí v ČR („třetozemců“). Tímto zaměřením je diplomová práce M. J. Warchola aktuální, a to zejména k přetrvávajícímu nedostatku pracovní síly na českém trhu práce, na který zaměstnavatelé upozorňují již poměrně dlouho a který omezuje jejich fungování, či expanzi. I srovnání se situací v Polsku je poměrně zajímavé, a to i navzdory (viz dále) *nejasnému postavení Polska v pojetí celé diplomové práce* (v názvu diplomové práce Polsko chybí, ale srovnání s ním je zmíněné jako (sic!) vedlejší cíl práce a v závěrech autor rovněž vychází ze situace v Polsku).

Formulace výzkumného cíle a výzkumných otázek potvrzuje tuto nejasnost. Hlavní cíl srovnání s Polskem neobsahuje, ale vedlejší cíl a všechny výzkumné otázky potvrzují, že práce bude založená na srovnávací analýze nastavení regulace zaměstnávání cizinců z třetích zemí v ČR a Polsku. Může se to zdát jako přílišné lpění oponentky na pregnantním vyjadřování (podotýká, že typickém pro odborné a akademické texty), ale uvedená nejasnost se pak promítá i do metodologické části práce a vzbuzuje pochybnosti o relevanci autorových zjištění (viz dále).

Teoretická část se zabývá nejdříve vymezením trhu práce a následně také pojetím a rolí regulací v oblasti trhu práce. Postrádám však specifikaci pojetí konceptu „regulací na trhu práce“, s níž autor v práci pracuje. Vytkla bych autorovi využívání starých zdrojů, jako např. klasický sociolog T. Parsons (1971), jehož výběr mne trochu zarazil, ale myšlenky, na které M. J. Warchol odkazuje, do pojetí diplomové práce zapadají (ekonomický a sociální systém jsou propojené a založené na interakci různých subjektů). Velmi bych však přivítala teoretickou diskusi nad obecným vlivem demografické situace na regulaci na trhu práce a následně také vliv ekonomické migrace (imigrace a emigrace) na regulování trhu práce v oblasti zaměstnávání cizinců, autor totiž nějaký (zřejmě samozřejmý) vliv totiž předpokládá. Název kapitoly č. 5. „Vliv ekonomické migrace na přístup k regulacím na trhu práce“ a pojetí této části naznačuje, že autor vychází z toho, že ten vliv je jednosměrný. Dle mého názoru je vztah mezi těmito fenomény mnohem komplexnější a určitě má i míra regulací (zpětný) vliv na úroveň zaměstnávání cizinců. Již standardní výtkou oponentů diplomové práce bývá poukaz na to, že studenti sice teoretická východiska do své práce zařadí, ale už se k nim nevracejí, což je zrovna v této práci škoda, vzhledem k tomu, že se přímo nabízí diskuse nad liberálním (míněno bez zbytečných a hlavně dlouhých lhůt v případě Polska) nebo více regulovaným přístupem (v ČR) státu k zaměstnávání cizinců.

Metodologie je další poněkud problematickou částí práce. Sice obsahuje poněkud obsáhlý přesah do metodologie vědy, ale není dostatečně dotažena ve specifikaci vícepřípadové studie jako explicitně uznaného výzkumného designu (str. 6). Narážím na to, že zde chybí specifikace zkoumaných případů („casů“), není vysvětleno, proč zrovna Polsko, a ne jiná země. Za Polsko také chybí primární data, autor realizoval polostrukturované rozhovory pouze v ČR a nezdůvodňuje, proč. Komparace je zmíněna jako jedna z metod analýzy dat, ale není dostatečně specifikováno, co přesně bude autor srovnávat (kritéria, problémy, atp.)

Práce je strukturována srozumitelně a logicky, do několika kapitol, možná až na řazení některých částí (nadřazení faktorů ovlivňujících ekonomickou imigraci před popis aktuální situace v oblasti zaměstnávání cizinců z třetích zemí na trhu práce v obou zemích). Nejdříve se dozvíme, co na to má (dle autora) největší vliv a až pak, jak to skutečně s mírou jejich zaměstnanosti vypadá.

Co se týče věcné argumentace, doporučila bych rozlišovat mezi ekonomickou imigrací (do země) a emigrací (ze země), protože to zbytečně znesnadňuje přesvědčivost argumentace. Naopak, doporučila bych vypustit zbytečné objasňování (v poznámkách pod čarou) některých obecně známých věcí.

Závěry diplomové práce M. J. Warchoła nejsou úplně přesvědčivé také díky zvolenému metodickému přístupu (hlavně analýze jeho dat). 1. Autor spíše popisuje než analyzuje. 2. Opírá své závěry o (náhodně?) vybrané výroky zaměstnavatelů z obou zemí a jednoho zaměstnavatele z ČR. „V příloze č. 1 této práce jsou uvedené dotazy a odpovědi, na základě kterých jsem dospěl ke zjištění, že v České republice přetrvává „pololegální“ import ukrajinských pracovníků z Polska“ (str. 55). Co se týče dat, autor někdy pro podpoření své argumentace využívá poměrně stará data (na str. 22 data z roku 2002) a nekomparovatelná data (viz údaje za nezaměstnanost). Co se týče komparabilních dat, doporučuji Eurostat, který sbírá data s využitím stejné metodiky, příp. údaje z národních „Labour Force Studies“.

V rámci obhajoby bych doporučila, aby autor podobněji diskutoval své tvrzení s ohledem na svá teoretická východiska a determinanty (vlivy) regulací na trhu práce ze str. 64: „Zásadním rozdílem mezi Polskem a ČR v otázce regulací svých pracovních trhů je hlavně legislativní přístup. Ačkoliv obě země postupem času vytvořily soubor zákonů a vládních nařízení splňujících právní předpisy EU, je v případě ČR ztlačnější dílčí přístup s využitím lépe kontrolovatelných programů, než jak je tomu v případě Polska, kde jsou regulace pracovního trhu součástí obsáhlejších zákonných celků. ČR tak má s využitím tří aktuálně realizovaných programů daleko lepší přehled a kontrolu nad pracovníky ze zemí mimo EU/EHP a Švýcarsko, kteří do země přijíždějí legálně pracovat.“

Prohlašuji, že jsem se seznámila s výsledkem kontroly originality textu dané závěrečné práce v systému Urkund a nemám k tomu žádné výhrady. Práci doporučuji **přijmout k obhajobě a hodnotit ji jako „uspokojivou“, tj. známkou „D“.**

4.9.2021

Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D